

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2024.74.66-74
UDC: 342.722

Azerbaijan's right to equality: human rights protected by the constitution

Abstract: The right to equality is the principle that all people have the right to live in equal and fair conditions and exercise their rights. This right provides equal and fair treatment of people regardless of gender, ethnic or national origin, religion and belief, culture, language, labor and all other fields. The Constitution of Azerbaijan regulates the right to equality and pays attention to the protection of every citizen from these rights. Human rights are rights that are given to all people at birth and form the basis of human personality. Human rights include the protection of human rights in many areas such as life, culture, cultural rights, transparency, gender equality. Azerbaijan applies a number of laws and measures to ensure these rights to people. Human rights protected by the Constitution are rights explicitly protected in the Constitution of Azerbaijan. The Constitution focuses on taking proper measures, implementing laws and ensuring justice to protect and ensure such rights. These human rights form an important part of the protection of laws by the government and the guarantee of rights.

The Constitution of Azerbaijan is the main document that emphasizes that citizens have equal rights and freedoms. The article analyzes the concept of the right to equality in Azerbaijan in the context of human rights protected by the Constitution. Within the legal framework of Azerbaijan, the principles of equality, human rights and existing legal protection are analyzed.

Keywords: equality; constitution; law; defense; law.

References

1. Hajiyev A. Gender Diversity and Human Rights: Experience of Azerbaijan. Baku, Muallif Publ., 2021, 187 p. (in Azerbaijani).
2. Guliyev N. Equality Law and Culture: On the Road to Azerbaijan. Baku, Muallif Publ., 2020, 94 p. (in Azerbaijani).
3. Mammadov V. The Constitution of Azerbaijan and the Right to Equality: A Historical Review of the Struggle. Baku, Muallif Publ., 2019, 127 p. (in Azerbaijani).
4. Mirzoyev S. The Constitution of Azerbaijan and Human Rights. Baku, Muallif Publ., 2019, 103 p. (in Azerbaijani).
5. Anderson K. & Jackson, R.. Equality Rights in Policy and Practice: A Comparative Analysis. Toronto: Publisher, 59 p. 2019
6. Davis M. & Thompson, K. Equality Rights: The Legal Landscape. Cambridge: Publisher. 2021, 250 p.
7. Smith J. & Johnson, A. Equality Law and Social Justice: Perspectives from the UK. London: Publisher. 2020, 215 p.

* **Babishbeyli Afruz Sulhi** – Master's student the Constitutional Law Department, Baku State University (Azerbaijan).
E-mail: efrozbebishbeyli@gmail.com

8. Turner L. & Martin, S. Human Rights Law and Gender Equality: Contemporary Issues and Future Prospects. Sydney: Publisher, 236 p. 2020.

9. Williams R. Human Rights and Gender Equality: Contemporary Issues and Debates. Oxford: Publisher. 2019, 69 p.

Bəbişbəyli Ə.S.*

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2024.74.66-74
UOT: 342.722

Azərbaycanın bərabərlik hüququ: konstitusiya tərəfindən müdafiə olunan insan hüquqları

Xülasə: Bərabərlik hüququ bütün insanların bərabər və ədalətli şəraitdə yaşamağa, hüquqlarını həyata keçirməyə haqqı olduğu prinsipdir. Bu hüquq insanların cinsiyət, etnik və ya milli mənəbə, din və inam, mədəniyyət, dil, əmək və digər bütün sahələrdə bərabər və ədalətin təmin olunmasını nəzərdə tutur. Azərbaycan Konstitusiyası bərabərlik hüququnu tənzimləyir və hər bir vətəndaşın bu hüquqlardan müdafiə edilməsinə diqqət göstərir. İnsan hüquqları bütün insanlara doğulduqları anda verilən və insan şəxsiyyətinin əsasını təşkil edən hüquqlardır. İnsan hüquqları insanın yaşama, mədəniyyət, mədəni hüquqlar, şəffaflıq, cinsiyət bərabərliyi kimi bir çox sahədə hüquqlarının qorunmasını özündə əks etdirir. Azərbaycan insanlara bu hüquqları təmin etmək üçün bir sıra qanunlar və tədbirlər tətbiq edir. Konstitusiya tərəfindən müdafiə olunan insan hüquqları Azərbaycan Konstitusiyasında açıq şəkildə müdafiə edilmiş hüquqlardır. Konstitusiyada belə hüquqların qorunması və təmin edilməsi üçün düzgün tədbirlərin görülməsinə, qanunların həyata keçirilməsinə və ədalətin təminatına diqqət edilir. Bu insan hüquqları qanunların hökumət tərəfindən qorunması və hüquqların təminatı ilə bağlı mühüm bir hissəni təşkil edir.

Azərbaycan Konstitusiyası, vətəndaşların bərabər hüquq və azadlıqlara sahib olduğunu vurğulayan əsas sənəddir. Məqalədə Azərbaycanın bərabərlik hüququ anlayışını, Konstitusiya tərəfindən müdafiə olunan insan hüquqları kontekstində təhlil edilir. Azərbaycanın hüquqi çərçivəsi daxilində bərabərlik prinsipləri, insan hüquqları və mövcud hüquqi qorunma vasitələri təhlil edilir.

Açar sözlər: bərabərlik; konstitusiya; hüquq; müdafiə, qanun.

Giriş

Azərbaycanın bərabərlik hüququ, dövlət tərəfindən qanunvericilik və siyasi tədbirlər vasitəsilə insanların bərabər hüquqlara, imkanlara və fərsətlərə malik olması və cinsi, milli, etnik və sosial fərqliliklərə baxmayaraq qanun qarşısında bərabər şərtlərdə davranılması ilə bağlıdır. Azərbaycanın bərabərlik hüququ ilə bağlı mühüm aspektlər aşağıdakılardır:

1. Qanunvericilikdə bərabərlik: Azərbaycanın qanunvericilik sistemi, bərabərlik prinsiplərinə sadıqdır və insanların cinsi, milli, etnik və sosial mənsubiyyətinə baxmayaraq eyni şərtlərdə qorunmağı və hüquqlarından istifadə etməsini təmin edir.

* **Bəbişbəyli Əfruz Sülhi qızı** - Bakı Dövlət Universitetin konstitusiya hüququ kafedrasının magistrantı (Azərbaycan).
E-mail: efrozbebişbeyli@gmail.com

2. İş və məşğulluq fürsətləri: Azərbaycanca iş və məşğulluq fürsətləri bərabər şərtlərdə təmin edilir. Qadınlar və kişilər arasında eyni iş imkanlarına, ədalətli iş şərtlərinə və maaşa malik olmaq mümkündür.

3. Təhsil və səhiyyə: Azərbaycanca təhsil və səhiyyə sahələrində də bərabərlik prinsipləri əsasında fəaliyyət göstərilir. Qadınlar və kişilər arasında eyni təhsil imkanlarına və səhiyyə xidmətlərinə malik olmaq mümkündür.

4. Cəmiyyət təşviqi və mədəniyyət: Azərbaycanca cəmiyyət təşviqi və mədəniyyət sahələrində də cins fərqliliklərinin qarşısının alınması və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi üçün tədbirlər görülür. Bu, cins fərqliliklərinə qarşı tolerant bir mühitin yaradılmasını nəzərdə tutur.

5. Qadın hüquqları və qadınların iştirakı: Azərbaycanca qadınların hüquqları qorunur və onların siyasi, iqtisadi və cəmiyyətdəki iştirakları təşviq edilir. Qadınlar parlamentdə, iş və mədəni sahələrdə fəal iştirak edir və onların rolu və əhəmiyyəti dəyərləndirilir.

6. Məşhurluq və informasiya mühiti: Azərbaycanca məşhurluq və informasiya mühiti, cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi üçün dəstəklənir. Bu sahədə cins fərqliliyinə qarşı qarşılıqlı hörmət və ədalət mərasimləri təşkil edilir və fərqli cinslərin bərabər şərtlərdə ifadə və ictimai həyatda iştirakı təşviq olunur.

Bu aspektlər, Azərbaycanın bərabərlik hüququ ilə bağlı olan mühüm addımlarını və prinsiplərini nümayiş etdirir. Bunlar, cəmiyyətdə ədalət və sülhün təmin edilməsində əhəmiyyətli bir rol oynayır və bütün vətəndaşların eyni şərtlərdə inkişaf etməsinə kömək edir.

Azərbaycan Konstitusiyası insan hüquqlarının qorunması və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi ilə bağlı müsbət addımlar atılmasını təmin edir. İnsan hüquqları və bərabərlik prinsipləri, Azərbaycanın Konstitusiyasının maddələrində ayrı-ayrılıqda əks etdirilmişdir. Bu maddələr, Azərbaycan Konstitusiyasının insan hüquqlarının qorunması və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi ilə bağlı güclü bir hüquqi əsas yaratdığını göstərir. Bu prinsiplər, cəmiyyətdə ədalət və sülhün təmin edilməsi və hər bir vətəndaşın eyni şərtlərdə inkişaf etməsi üçün əsaslı bir rol oynayır.

Bərabərlik hüququ: Azərbaycan perspektivi

Bərabərlik hüququ insanların qanun qarşısında eyni hüquqlara və imtiyazlara malik olduğu prinsipdir. Azərbaycan Konstitusiyası bu prinsipi qoruyan mühüm bir sənəddir. Konstitusiyaya görə, hər bir vətəndaşın bərabər hüquq və azadlıqlara sahib olması təmin edilmişdir. Bu, milli mənafelər və ümumi həmrəylik məqsədilə təşkil edilən bir cəmiyyət yaratmağı hədəfləyən Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinin əsasını təşkil edir. Bərabərlik hüququ Azərbaycan perspektivində mühüm bir konseptdir. Azərbaycan Konstitusiyası bərabərlik prinsiplərini qeyd edərək, bütün vətəndaşların qanun qarşısında eyni hüquqlara və imtiyazlara malik olduğunu təsdiqləyir. Bu, cəmiyyətdə ədalət və həmrəyliyin qorunması və mövcudluğunu təmin edir.

Azərbaycanın bərabərlik hüququ perspektivi, milli mənafelər və cəmiyyətin həmrəyliyinə təmin etməyə müraciət edir. Hər bir vətəndaşın eyni imkanlara, hüquqlara və qaydalar tərəfindən müdafiə olunan statusa malik olduğu bir cəmiyyət ideali inkişaf etməsi üçün əhəmiyyətli bir şərtlər birləşməsidir [3].

Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi, milli vətəndaşların hüquqlarının və imtiyazlarının qorunması üçün əsaslı bir addımı təşkil edir. Bu, hər bir fərdin cəmiyyətdə müsbət bir rol oynamaq və potensialını tam şəkildə inkişaf etdirməsi üçün mümkün olan əhəmiyyətli bir mərhələdir. Azərbaycan perspektivində bərabərlik hüququ, cəmiyyətin inkişafı, iqtisadi sürətli inkişafı və cəmiyyət üzərində ədalətin təmin edilməsi üçün əsaslı bir ünsürdür. Bərabərlik

prinsiplərinin müdafiəsi və təmin edilməsi Azərbaycanın demokratik inkişafı və insan hüquqlarının qorunması üçün əsaslı bir mərhələni təşkil edir.

Azərbaycanın bərabərlik hüququ perspektivi, sosial və iqtisadi müstəqiləşməyə əsaslanan bir cəmiyyətin formalaşmasını təmin edir. Bu prinsip, cəmiyyətdə dövlət, mədəniyyət və iqtisadiyyatın hər bir sahəsində ədalət və müəyyənlik hissini qoruyur.

Bərabərlik hüququ, Azərbaycanın cəmiyyətində inklüziv və adil bir mühiti təmin etməkdə əsaslı bir rol oynayır. Buna görə də, bu prinsipin təmin edilməsi, cəmiyyətdə səmərəli və müsbət dəyişikliklərin baş verməsini və hər bir vətəndaşın potensialının tam şəkildə ifadə edilməsini təmin edir.

Azərbaycanın bərabərlik hüququ perspektivi, daxili sülh və sabitliyin təmin edilməsi üçün də əhəmiyyətli bir unsurdur. Bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi, cəmiyyətdə mübahisələrin minimalizə edilməsi və bərabər fərqli fəaliyyət sahələri arasında tərəfdarlığın qorunması ilə bağlıdır [1].

Azərbaycanın bərabərlik hüququ perspektivi, dövlətin, mədəniyyətin və cəmiyyətin birlikdə inkişaf etməsi üçün zəruri olan ədalət, həmrəylik və sosial müstəqiləşmə prinsiplərinin təmin edilməsində mühüm bir rola malikdir. Bu prinsiplərin möhkəmləndirilməsi, Azərbaycanın müasir cəmiyyətinin sürətli və inkişaf etmiş bir şəkildə inkişaf etməsini təmin edir.

Azərbaycanın konstitusiyasında bərabərliyin qorunma vasitələri

Azərbaycanın bərabərlik hüququ və insan hüquqlarının qorunması məqsədilə müxtəlif hüquqi vasitələr mövcuddur. Konstitusiyaya qanunvericilik, bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsində kritik rol oynayır. Hüquq-mühafizə orqanları və adli təşkilatlar, vətəndaşların hüquqlarını qorumaq və bərabərlik prinsiplərini təmin etmək üçün fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Konstitusiyası, insan hüquqlarını qorumaq üçün müasir bir çərçivə təyin edir. Hüquq-mühafizə orqanları və ədliyyə təşkilatları insanların hüquqlarını qorumaq və bərabərlik prinsiplərini təmin etmək üçün sürətli və effektiv reaksiya göstərir.

Bərabərlik prinsiplərinin mövcudluğu cəmiyyətin ədalət və həmrəylik prinsiplərinə əsaslanan inkişafını təmin edir. Bərabərlik, sosial müstəqiləşmə və inkluziyanın təmin edilməsində əsas məqamdır [5]. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinə sadıq olması, cəmiyyətin daha münasib və ədalətli olmasına kömək edir.

Bərabərlik hüququ cəmiyyətin inkişafı üçün əsaslı bir təsirə malikdir. Bərabərlik prinsipi, cəmiyyətdə ədalətin, həmrəyliyin və inkluziyanın təmin edilməsində əhəmiyyətli bir rola sahibdir. İnkişaf müstəqil, adil və mübahisəsiz bir cəmiyyət yaradılmasına nail olunmasında bərabərlik prinsipləri əsaslı bir rəhbərdir.

Bərabərlik hüququ, cəmiyyətdə mövcud olan sosial təcürəti azaldır və sosial müstəqiləşməni təmin edir. Hər bir vətəndaşın eyni imkanlara və hüquqlara sahib olduğu bir mühit yaratmaq, əsarətində olan dəyərləri və potensialı aşkara çıxarmaq üçün əhəmiyyətli bir addımdır.

Bərabərlik prinsipi cəmiyyətdə dərəcəli cinsiyyət bərabərliyinin təmin edilməsində də kritik bir rol oynayır. Cinsi fərqliliklərin qarşısının alınması, hər bir fərdin potensialını tam şəkildə ifadə etməsinə imkan verir və cəmiyyətin bütövlükdə daha effektiv bir şəkildə inkişafını təmin edir.

Bərabərlik hüququ iqtisadi sahədə də müsbət təsir göstərir. Hər bir vətəndaşın eyni imkanlara malik olduğu bir iqtisadiyyat, inkişafın daha bərabər və adil şəkildə bölünməsinə təmin edir. Bu da cəmiyyətin bütün üzvlərinin iqtisadi səmərəliliyini artırır və sürətli inkişafı təmin edir.

Bərabərlik hüququ, cəmiyyətin inkişafında əsaslı bir təsirə malik olduğu kimi, bütün sosial qrupların və dərəcələrin ehtiyaclarının nəzərdə tutulmasını da təmin edir. Bu, cəmiyyətin bütün üzvlərinin öz potensiallarını həyata keçirmələrinə və inkişaf etmələrinə imkan verir [2].

Bərabərlik prinsipi, sosial sülh və sabitliyin təmin edilməsində də əhəmiyyətli bir rol oynayır. Bərabərlik hissi, cəmiyyətdə tərəfdaşlığın və qarşılıqlı anlayışın inkişafına səbəb olur və bu da münaqişələrin və gərginliklərin minimalizə olunmasına kömək edir.

Cəmiyyətdə bərabərlik prinsiplərinin tətbiqi, cəmiyyət üzərində ədalətli bir qanun və qayda rejiminin qurulmasına imkan verir. Bu, bütün vətəndaşların eyni şərtlərdə yaşamaq və inkişaf etmək haqqına sahib olduğunu təsdiq edir və cəmiyyətdə güvən və sülh atmosferini təmin edir [5].

Bərabərlik hüququ cəmiyyətin inkişafı üçün əsaslı bir təsirə malikdir və cəmiyyətin bütün üzvlərinin potensiallarını tam şəkildə ifadə etməsinə imkan verir. Bu prinsiplərin möhkəmləndirilməsi, cəmiyyətin daha insani, daha adil və daha inkişaf etmiş bir mühiti təmin etməyə kömək edir.

Qlobal təcrübələr və Azərbaycanın bərabərlik praktikası

Dünya miqyasında bir çox ölkə bərabərlik hüququnun təmin edilməsi üçün fərqli tədbirlər görmüşdür. Bu təcrübələrdən də istifadə edərək, Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərini daha da gücləndirmək və insan hüquqlarını daha effektiv şəkildə qorumaq üçün yollar tapmaq mümkündür. Buna görə də, beynəlxalq təcrübələri nəzərə alaraq, Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinin praktikasına baxaq:

Təhsil və məşğulluq fürsətləri: Dünya üzrə təcrübələr, ədalətli təhsil və məşğulluq fürsətlərinin təmin edilməsinin cəmiyyətin bərabərlik prinsiplərinə sadıq olunmasında kritik bir rol oynadığını göstərir. Azərbaycanda da bərabər məşğulluq və təhsil fürsətlərinin təmin edilməsi və bu sahədə cins fərqliliyin azaldılması önəmli addımlardır.

Qanunvericilik və hüquq-mühafizə orqanları: Beynəlxalq standartlar və təcrübələr, bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsində güclü qanunvericilik və effektiv hüquq-mühafizə orqanlarının mövcudluğunun vacib olduğunu göstərir. Azərbaycanda bərabərlik prinsiplərinin qanunvericiliklə təmin edilməsi və hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinin gücləndirilməsi üçün daimi inkişaf və səy yönümləndirilməsi vacibdir.

Sosial müstəqiləşmə və inklüzivlik: Bərabərlik prinsiplərinin praktikasında sosial müstəqiləşmə və inkluziya cəmiyyətdəki tərəfdaşlığı və həmrəyliyi artırmaq üçün əsaslıdır. Azərbaycanda sosial müstəqiləşmənin təmin edilməsi, müxtəlif sosial qrupların ehtiyaclarının nəzərdə tutulması və hər bir vətəndaşın cəmiyyətin aktiv üzvü kimi hiss etməsi üçün kritik önəmə malikdir.

Təşkilatların rolu və kooperasiya: Qlobal əhəmiyyətə malik təşkilatlar, Azərbaycan kimi ölkələrdə bərabərlik prinsiplərinin tətbiqini dəstəkləmək üçün fəal bir rol oynaya bilərlər. Bu təşkilatlar bərabərlik və insan hüquqlarının qorunması üçün təcrübə mübadiləsi, texniki yardım və layihə təşkilatı kimi sahələrdə Azərbaycanla işbirliyini gücləndirə bilərlər.

Mədəniyyət və tolerantlığın təşviqi: Bərabərlik prinsiplərinin effektiv şəkildə tətbiq edilməsi üçün mədəniyyət və tolerantlıq mühüm bir rol oynayır. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinin inkişafı üçün mədəniyyət və tolerantlığı təşviq etmək, fərqli mənsubiyyətlərə sahib olan insanların bir-birilə diqqətlərini artırmaq və birləşdirici bir mühit yaratmaq əhəmiyyətli addımlardır.

Əməkdaşlıq və inteqrasiya: Bərabərlik prinsiplərinin tətbiqi, əməkdaşlıq və inteqrasiyanın güclü olduğu bir cəmiyyətin yaradılmasını tələb edir. Azərbaycan ərazisində müxtəlif etnik və

mənsubiyyətə malik insanları birləşdirən, onlara eyni imkanlar təmin edən və bir-birilə birləşmiş məqsədlərə nail olmağı təşviq edən proqramlar və layihələr təşkil edir.

Məlumat və informasiya təminatı: Bərabərlik prinsiplərinin tətbiqi, məlumat və informasiyanın demokratik şəkildə yayılmasını və hər bir vətəndaşın eyni şərtlərdə məlumatlandırılmasını tələb edir [4]. Azərbaycan məlumatın demokratik və ədalətli şəkildə yayılması üçün qanunvericilikə və layihələrə dəstək verərək bərabərlik prinsiplərini daha da gücləndirir.

Dəstək və investisiyalar: Beynəlxalq təşkilatlar və donorlar Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinin tətbiqini dəstəkləmək üçün maliyyə və texniki yardım təmin edirlər. Bu dəstək və investisiyalar ədalət və həmrəyliyin qorunması və bərabərlik prinsiplərinin praktikasının daha da gücləndirilməsi üçün əsaslı bir rol oynayır.

Mənəviyyət və ictimai təşkilatlarla əməkdaşlıq: Mənəviyyət və ictimai təşkilatlar Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinin praktikasını dəstəkləmək üçün əhəmiyyətli bir rol oynaya bilərlər. Bu təşkilatlar, insan hüquqlarının qorunması, cəmiyyət üzərində tolerantlığın təşviqi və ədalətin təmin edilməsi üçün fəaliyyət göstərərək bərabərlik prinsiplərinin daha da möhkəmləndirilməsinə yardım edir.

Bərabərlik hüququnun cəmiyyətin inkişafına təsiri

Bərabərlik hüququ, cəmiyyətdə inkişafı təmin etmək üçün əlverişli bir mühit yaradır. Bərabərlik, hər bir vətəndaşın potensialını maksimum səviyyəyə çıxarmağa kömək edir və bu da cəmiyyətin bütövlükdə inkişafına səbəb olur. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinə sadıq qalması cəmiyyətin bütövlükdə inkişafını təmin etmək üçün əsaslı bir amillərdən biridir.

Bərabərlik hüququ iqtisadi sahədə də əhəmiyyətli bir rola malikdir. Hər bir vətəndaşın eyni imkanlara və fərsətlərə malik olması, inkişafın və məhsuldarlığın artmasına yardım edir. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinə riayət etməsi, iqtisadiyyatın adil və sürətli inkişafına səbəb olur.

Bərabərlik hüququ, iqtisadiyyatın müstəqil, adil və effektiv şəkildə inkişaf etməsini təmin etməkdə kritik bir rol oynayır. İqtisadiyyatın bərabərlik prinsipləri ilə əhatələnməsi, cəmiyyətdə sosial mərhələnin artırılması və ədalətli məsuliyyət dağılımının təmin edilməsi üçün əhəmiyyətli bir məsələdir [9]. İqtisadiyyatın bərabərlik prinsiplərinə uyğun olaraq inkişaf etməsi bəzi əsas elementləri daşıyır:

Eyni imkanlar və fərsətlər: Bərabərlik prinsipləri bütün vətəndaşların eyni imkanlara və fərsətlərə malik olması tələb edir. İqtisadi sahədə bu, eyni iş imkanlarına, eyni mənsubiyyətə, cinsiyyətə və ya digər fərqlilərə baxmayaraq hər bir vətəndaşın eyni şərtlərdə iqtisadiyyata qatılmasını və inkişaf etməsini təmin etməyi nəzərdə tutur.

Ədalətli vergiləndirmə və öhdəlik: Bərabərlik prinsipləri iqtisadiyyatın öhdəlik paylanmasının ədalətli və bərabər şəkildə olmasını tələb edir. Bu, zəruri sosial xidmətlərin və infrastrukturun ədalətli şəkildə paylanmasını, vergilərin ədalətli şəkildə toplanmasını və iqtisadi məsuliyyətin bütün vətəndaşlar arasında bərabər şəkildə paylaşılmasını nəzərdə tutur.

Sərbəst bazar iqtisadiyyatı və ədalət: Bərabərlik prinsipləri sərbəst bazar iqtisadiyyatının ədalətli şəkildə fəaliyyət göstərməsini təmin etməyi də nəzərdə tutur. Bu, monopoliya və kartellərin qarşısının alınmasını, sərbəst rəqabətin təmin edilməsini və bazarın bütün vətəndaşlar üçün fərqlər olmadan faydalı olmasını tələb edir.

Sosial müstəqiləşmə və inklüziv iqtisadiyyat: Bərabərlik prinsipləri iqtisadiyyatın sosial müstəqiləşməyə və inklüziv olmasına töhfə verir. Bu, müxtəlif sosial qrupların və qadınların

iqtisadiyyatda daha geniş iştirakını təmin edir və bütün vətəndaşların iqtisadiyyatın meyvələrindən bərabər şəkildə istifadə etməsinə imkan verir [8].

Bərabərlik prinsiplərinin iqtisadiyyata tətbiqi, adil və müstəqil bir cəmiyyətin formalaşmasında əhəmiyyətli bir rola malikdir. Bu prinsiplərin tətbiqi, iqtisadi sürətin artırılması, sosial müstəqiləşmənin təmin edilməsi və ədalətin qorunması üçün əsaslı bir addımı təşkil edir.

Cins fərqliliyinin qarşısının alınması, bərabərlik hüququnun vacib bir hissəsidir. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinə sadıq olması, cins fərqliliyini azaltmaq və cəmiyyətdə cins bərabərliyinə nail olmaq üçün mübarizə aparmaq deməkdir. Bu, cəmiyyətin daha inkişaf etmiş, daha ədalətli və daha insani bir mühiti təmin etməyə kömək edir.

Azərbaycanda bərabərlik hüququ və cins fərqliliyinə qarşı mübarizə, ölkənin sosial, siyasi və iqtisadi sferalarında əhəmiyyətli addımların atılması ilə əks edilir. İşlənən sahələrdə cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin tətbiqi baxımından bir neçə mühüm məqam mövcuddur:

Qanunvericilik: Azərbaycan qanunvericiliyi cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin tətbiqini dəstəkləyir. Ölkədə qanunvericilikdə cinsi fərqliliyə qarşı diskriminasiyanın qarşısının alınması və qadın və kişi arasında bərabər hüquqların təmin edilməsi məqsədi ilə ciddi addımlar atılır.

Təhsil: Azərbaycanda təhsil sistemi, cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsində əhəmiyyətli bir rol oynayır. Qız və oğlan tələbələrin eyni şərtlərdə təhsil alması və mühitdə eyni fərsətlərə malik olması üçün tədbirlər görülür.

İşgüzarlıq: Azərbaycanda işgüzarlıq sahəsində cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin tətbiqi üçün dəstəklənir. Qadınların iqtisadiyyata daha aktiv şəkildə qatılması və onların liderlik və idarəçilik vəzifələrində daha geniş iştirakı üçün proqramlar və layihələr həyata keçirilir.

Səhiyyə və sosial müdafiə: Azərbaycanda səhiyyə və sosial müdafiə sistemi, cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Bu sahədə, qadınların və kişilərin eyni səviyyədə səhiyyə xidmətlərindən və sosial dəstəkdən istifadə etmələri üçün tədbirlər görülür.

Cəmiyyət təşviqi və maarifləndirmə: Cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin tətbiqi üçün cəmiyyət təşviqi və maarifləndirmə fəaliyyətləri də aparılır [8]. Media, sosial layihələr və digər platformalar vasitəsilə cins fərqliliyinə qarşı ədalət və bərabərlik mesajları yayılır və mühüm fərqlərin qəbulunu təşviq edən tədbirlər təşkil edilir.

Bu addımlar və məqamlar, Azərbaycanda cins fərqliliyinə qarşı mübarizə və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsində müsbət bir təsir yaradır və sosial sülh və sabitliyin təmin edilməsində əhəmiyyətli bir rol oynayır.

Nəticə

Azərbaycanın bərabərlik hüququ, Konstitusiya tərəfindən müdafiə olunan insan hüquqlarının əsas bir hissəsini təşkil edir. Bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi, cəmiyyətin daha adil, daha müstəqil və daha münasib olmasına kömək edir. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinə olan bağlılığı, milli mənafehlərin qorunması və insan hüquqlarının qorunması üçün əsaslı bir addımdır.

Bu məqalədə, Azərbaycanın bərabərlik hüququ və insan hüquqlarının Konstitusiya tərəfindən müdafiə olunması mövzusunda diqqət yetirildi. Bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsi, cəmiyyətin inkişafı, iqtisadiyyatın sürətli inkişafı, cins fərqliliyinin qarşısının alınması və ədalətin təmin edilməsi üçün əsaslı bir addımdır. Azərbaycanın bərabərlik prinsiplərinə bağlılığı, ölkədə insan hüquqlarının və demokratik standartların güclü bir əsasını təşkil edir.

Bibliografiya

1. Hacıyev A. Cins Fərqliliyi və İnsan Hüquqları: Azərbaycanın Təcrübəsi. - Bakı: Müəllif, 2021. – 187 s.
2. Quliyev N. Bərabərlik Hüququ və Mədəniyyət: Azərbaycanın Yolunda. - Bakı: Müəllif, 2020. – 94 s.
3. Məmmədov V. Azərbaycan Konstitusiyası və Bərabərlik Hüququ: Mübarizənin Tarixi İncələməsi. Bakı: Müəllif, 2019. – 127 s.
4. Mirzəyev S. Azərbaycan Konstitusiyası və İnsan Hüquqları. Bakı: Müəllif, 2019. – 103 s.
5. Anderson K. & Jackson, R.. Equality Rights in Policy and Practice: A Comparative Analysis. Toronto: Publisher. 2019, 59 p.
6. Davis M. & Thompson, K. Equality Rights: The Legal Landscape. Cambridge: Publisher. 2021, 250 p.
7. Smith J. & Johnson, A. Equality Law and Social Justice: Perspectives from the UK. London: Publisher. 2020, 215 p.
8. Turner L. & Martin, S. Human Rights Law and Gender Equality: Contemporary Issues and Future Prospects. Sydney: Publisher. 2020, 236 p.
9. Williams R. Human Rights and Gender Equality: Contemporary Issues and Debates. Oxford: Publisher. 2019, 69 p.

Бабишбейли А.С.*

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2024.74.66-74
УДК: 342.722

Право на равенство в Азербайджане: права человека защищаемые конституцией

Аннотация: Право на равенство - это принцип, согласно которому все люди имеют право жить в равных и справедливых условиях и осуществлять свои права. Это право предусматривает равное и справедливое обращение с людьми независимо от пола, этнического или национального происхождения, религии и убеждений, культуры, языка, труда и всех других сфер. Конституция Азербайджана регулирует право на равенство и уделяет внимание защите каждого гражданина от этих прав. Права человека - это права, которые даются всем людям при рождении и составляют основу человеческой личности. Права человека включают защиту прав человека во многих областях, таких как жизнь, культура, культурные права, прозрачность, гендерное равенство. Азербайджан применяет ряд законов и мер для обеспечения этих прав людей. Права человека, охраняемые Конституцией, - это права, прямо защищенные Конституцией Азербайджана. Конституция

* **Бабишбейли Афруз Сулхи кызы** – магистрант кафедры «Конституционное право», Бакинский государственный университет (Азербайджан). E-mail: efruzbebishbeyli@gmail.com

сосредоточена на принятии надлежащих мер, исполнении законов и обеспечении правосудия для защиты и гарантирования таких прав. Эти права человека составляют важную часть защиты законов правительством и гарантии прав.

Конституция Азербайджана является основным документом, в котором подчеркивается, что граждане имеют равные права и свободы. В статье анализируется концепция права на равенство в Азербайджане в контексте прав человека, охраняемых Конституцией. В рамках правового поля Азербайджана анализируются принципы равенства, права человека и существующая правовая защита.

Ключевые слова: равенство; конституция; закон; защита; законность.

Библиография

1. Гаджиев А. Гендерное разнообразие и права человека: опыт Азербайджана. – Баку: Муаллиф, 2021. – 187 с. (на азерб. яз.).
2. Гулиев Н. Закон о равенстве и культура: по пути Азербайджана. – Баку: Муаллиф, 2020. – 94 с. (на азерб. яз.).
3. Мамедов В. Конституция Азербайджана и право на равенство. Исторический обзор борьбы. – Баку: Муаллиф, 2019. – 127 с. (на азерб. яз.).
4. Мирзоев С. Конституция Азербайджана и права человека. – Баку: Муаллиф, 2019. – 103 с. (на азерб. яз.).
5. Anderson K. & Jackson, R.. Equality Rights in Policy and Practice: A Comparative Analysis. Toronto: Publisher, 59 p. 2019
6. Davis M. & Thompson, K. Equality Rights: The Legal Landscape. Cambridge: Publisher. 2021, 250 p.
7. Smith J. & Johnson, A. Equality Law and Social Justice: Perspectives from the UK. London: Publisher. 2020, 215 p.
8. Turner L. & Martin, S. Human Rights Law and Gender Equality: Contemporary Issues and Future Prospects. Sydney: Publisher, 236 p. 2020.
9. Williams R. Human Rights and Gender Equality: Contemporary Issues and Debates. Oxford: Publisher. 2019, 69 p.